This Question Paper contains 36 printed pages.

Seat No.: | | | | | | | |

Sl. No. : 103073

154(GHE)

(May, 2021)

Time : 3 Hours] ***[Maximum Marks : 100***

સૂચનાઓ :

1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 6 વિભાગ અને 48 પ્રશ્નો છે.
2) પ્રશ્નની સૂચના અનુસાર જવાબ લખો.
3) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
4) ફૂટપટ્ટી તેમજ પેન્સિલનો ઉપયોગ જરૂરી છે.
5) ગણના માટે સાદા કેલ્ક્યુલેટરનો ઉપયોગ કરી શકાશે.
6) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.

વિભાગ - A

■ **નીચે આપેલા 1 થી 15 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પો પૈકી સાચો વિકલ્પ શોધી તેના જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.** **[15]**

1) કંપની નિયમ 2014 મુજબ નિયમ 10 પ્રમાણે સરકારે ભાગીદારોની મહત્તમ સંખ્યા કેટલી નક્કી કરેલ છે ?
   (A) 10 (B) 20
   (C) 50 (D) 100

2) અધિક નફો એટલે ....
   (A) રોકાયેલી મુડી - અપેક્ષિત નફો (B) અપેક્ષિત નફો - રોકાયેલી મૂડી
   (C) સરેરાશ નફો - અપેક્ષિત નફો (D) અપેક્ષિત નફો - સરેરાશ નફો

3) ભાગીદારી પેઢીનું પુનર્ગઠન થાય ત્યારે .... બનાવવામાં આવે છે.
   (A) વેપાર ખાતું (B) પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતું
   (C) માલમિલકત નિકાલ ખાતું (D) નફા નુકસાન ફાળવણી ખાતું

4) જૂના ભાગીદારે પણ તેના ભાગની પાઘડી .... સંજોગોમાં અન્ય જુના ભાગીદારને આપવી પડે છે.
   (A) તેની મૂડી ઓછી હોય ત્યારે
   (B) નવા નફા - નુકસાનના પ્રમાણમાં તેનો ભાગ, જૂના ભાગ કરતાં વધારે હોય.
   (C) નવા નફા - નુકસાનના પ્રમાણમાં તેનો ભાગ, જૂના ભાગ કરતાં ઓછો હોય.
   (D) નવા નફા - નુકસાનના પ્રમાણમાં તેનો ભાગ નવા ભાગ જેટલો હોય ત્યારે.

5) નિવૃત્ત થતા ભાગીદારને ચૂકવવાની બાકી રકમ પર ભાગીદારી કરારમાં કોઈ ઉલ્લેખ ન હોય તો .... વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર છે.

(A) 10% વાર્ષિક (B) 12% વાર્ષિક

(C) શૂન્ય (D) 6% વાર્ષિક

6) પેઢીના વિસર્જન સમયે પાકા સરવૈયામાં દર્શાવેલ પ્રોવિડન્ટ ફંડની બાકી .... નોંધાશે.

(A) માલ મિલકત નિકાલ ખાતાની જમા બાજુ

(B) માલ મિલકત નિકાલ ખાતાની ઉધાર બાજુ

(C) મૂડી ખાતાની જમા બાજુ

(D) રોકડ ખાતાની ઉધાર બાજુ

7) ભાગીદારી પેઢીના વિસર્જન સમયે મિલકતોની ઉપજમાંથી સૌપ્રથમ કઈ ચૂકવણી કરવામાં આવે છે ?

(A) વિસર્જન - ખર્ચ (B) ભાગીદારની પત્નીની લોન

(C) ત્રાહિત પક્ષનાં દેવા (D) ભાગીદારની લોન

8) કંપનીને શેરના જાહેર ભરણાં માટે કોની સંમતિ લેવી પડે છે ?

(A) કેન્દ્ર સરકાર (B) સેબી

(C) રાજ્ય સરકાર (D) રીઝર્વ બેન્ક

9) કંપની ધારા, 2013 મુજબ જે કંપની ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટમાં કામ કરતી હોય તે 10 વર્ષથી વધુ મુદતના ડિબેન્ચર બહાર પાડી શકે પરંતુ વધુમાં વધુ .... વર્ષ સુધીના ડિબેન્ચર બહાર પાડી શકાય.

(A) 20 (B) 30

(C) 40 (D) 50

10) ડિબેન્ચર કેટલા ટકા વટાવથી બહાર પાડી શકાય છે ?

(A) 10% (B) 5%

(C) 20% (D) બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ દ્વારા નક્કી કરેલ દરે

11) એક કંપનીના ચાલુ વર્ષના ખર્ચાઓ ₹ 6,00,000 છે અને તેમાં પાછલા વર્ષની સરખામણીમાં 20% વધારો થયો હોય તો પાછલા વર્ષના ખર્ચા કેટલા હશે ?

(A) ₹ 1,20,000 (B) ₹ 5,00,000

(C) ₹ 7,20,000 (D) ઉપરના એકેય નહિ

12) નીચેનામાંથી કયા ગુણોત્તરોનો સમાવેશ પ્રણાલિકાગત વર્ગીકરણમાં થાય છે ?

(A) મિશ્ર ગુણોત્તરો (B) તરલતાના ગુણોત્તરો

(C) નફા કારકતાના ગુણોત્તરો (D) સદ્ધરતાના ગુણોત્તરો

13) ચાલુ મિલકતોમાંથી કઈ મિલકત બાદ કરવાથી પ્રવાહી મિલકતો મળે છે ?

(A) સ્ટોક (B) રોકડ અને બેન્ક સિલક

(C) દેવાદાર (D) લેણી હુંડીઓ

14) બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ ....

(A) ચાલુ જવાબદારી છે પણ નાણાકીય પ્રવૃત્તિ ગણાય છે.

(B) ચાલુ જવાબદારી છે કામગીરી પ્રવૃત્તિ ગણાય છે.

(C) ચાલુ જવાબદારી છે પણ રોકાણની પ્રવૃત્તિ ગણાય છે.

(D) રોકડ પ્રવાહ પત્રકની પ્રવૃત્તિ નથી.

15) ચાલુ મિલકતોમાં વધારો અને ચાલુ દેવામાં ઘટાડો ....

(A) બંને જાવક રોકડ પ્રવાહ દર્શાવે છે.

(B) બંને આવક રોકડ પ્રવાહ દર્શાવે છે.

(C) અનુક્રમે જાવક રોકડ પ્રવાહ અને આવક રોકડ પ્રવાહ દર્શાવે છે.

(D) અનુક્રમે આવક રોકડ પ્રવાહ અને જાવક રોકડ પ્રવાહ દર્શાવે છે.

વિભાગ - B

■ **નીચેના 16 થી 30 પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.** **[15]**

16) ભાગીદારી એટલે શું ?

17) મૂડીકૃત નફો એટલે શું ?

18) પાઘડી પાકા સરવૈયામાં કયા મથાળા હેઠળ દર્શાવવામાં આવે છે.

19) પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતાને બીજા કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે ?

20) પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતું ક્યારે ઉધાર કરવામાં આવે છે ?

21) નિવૃત્તિ કે મૃત્યુ વખતે તે ભાગીદારને તેના ભાગની પાઘડી કોના દ્વારા આપવામાં આવે છે ?

22) મરજિયાત વિસર્જન એટલે શું ?

23) પેઢીના વિસર્જન સમયે વિસર્જન - ખર્ચ કોણે ભોગવવાનો હોય છે ?

24) શેર જપ્તી એટલે શું ?

25) ડિબેન્ચર વટાવ એટલે શું ?

26) નાણાકીય વિશ્લેષણ એટલે શું ?

27) વેચેલ માલની પડતર એટલે શું ?

28) કયા ગુણોત્તરો દ્વારા તરલતા મપાય છે ?

29) કામગીરીની પ્રવૃત્તિઓ એટલે શું ?

30) રોકડ પ્રવાહ પત્રક એટલે શું ?

વિભાગ - C

■ **નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 3 ગુણ છે (કોઈપણ ચાર) :** **[12]**

31) ધ્રુવા, દર્શી અને પ્રાર્શી એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તા. 1-4-2016 ના રોજ તેમની મૂડી અનુક્રમે ₹ 60,000, ₹ 40,000 અને ₹ 50,000 હતી. વર્ષના અંતે નફાની વહેંચણી કર્યા પછી માલૂમ પડ્યું કે મૂડી પર 6% લેખે વ્યાજ ગણવાનું રહી ગયું છે. ભૂલ સુધારણા નોંધ લખો.

32) હિર, સ્વરા અને જૈનિલ એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તેઓની મૂડીનું પ્રમાણ 4 : 2 : 3 છે. હિરને નફામાંથી ઓછામાં ઓછા ₹ 35,000 મળશે જ એવી ખાતરી સ્વરા અને જૈનિલે આપી છે. પેઢીનો વર્ષનો નફો ₹ 90,000 થયો હોય, તો ભાગીદારો વચ્ચે નફાની વહેંચણી કેવી રીતે થશે ?

33) પ્રેરણા, મુકેશ અને ગૌરવ એક ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો છે. તેઓ નફા - નુકસાન 3 : 2 : 1 ના પ્રમાણમાં વહેંચે છે. બધા ભાગીદારોએ ભવિષ્યમાં નફા - નુકસાનની વહેંચણીનું પ્રમાણ 5 : 3 : 2 કરવાનું નક્કી કર્યું છે. આ માહિતી પરથી ત્યાગના પ્રમાણની ગણતરી કરો.

34) A, G અને D ભાગીદારો વચ્ચે નફા - નુકસાનની વહેંચણી 3 : 2 : 1 ના પ્રમાણમાં થાય છે. નીચેની બાકીઓનો નિકાલ માટે જરૂરી આમનોંધ લખો.

(1) સામાન્ય અનામત ₹ 18,000

(2) નફા - નુકસાન ખાતાની ઉધાર બાકી ₹ 12,000

(3) ₹ 18,000 કારીગર અકસ્માત વળતર ભંડોળ

35) વિસર્જન વખતે પેઢીની કુલ મિલકતો ₹ 4,00,000 છે. જે પૈકી ચાલુ મિલકતો 40% છે. જેમાં રોકડનો ₹ 20,000 નો સમાવેશ થાય છે. સ્થિર મિલકતોના 120% રકમ ઊપજી. જ્યારે ચાલુ મિલકતોની 80% રકમ ઊપજી. આપેલ માહિતીની ગણતરી કરી આમનોંધ લખો.

36) અપૂર્વ લિમિટેડ તા. 1-8-2020 ના રોજ ₹ 100 નો એક એવા 9 ટકાના 8,000 ડિબેન્ચર મૂળ કિંમતે બહાર પાડ્યા. જે તા. 31-7-2022 ના રોજ ડિબેન્ચર દીઠ ₹ 120 ની કિંમતે પરત કરવાના છે. કંપનીના ચોપડે ડિબેન્ચર બહાર પાડતી વખતની અને પરત કરતી વખતની જરૂરી આમનોંધ લખો. (બાબત જે વગર)

વિભાગ - D

■ **નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 4 ગુણ છે. (કોઈપણ ત્રણ):** **[12]**

37) નીચેની માહિતી પરથી નિરવ અને હર્ષિતની ભાગીદારી પેઢીની પાઘડીની કિંમત ભારિત સરેરાશ નફાને મૂડીકૃત કરવાની પદ્ધતિ અનુસાર નક્કી કરો.

વર્ષ	નફો (₹)
2012-13	45,000
2013-14	50,000
2014-15	65,000
2015-16	75,000
2016-17	90,000

વધારાની માહિતી :

(1) ધંધાની મિલકતો : ₹ 6,00,000

(2) ધંધાના દેવા : ₹ 1,70,000

(3) ધંધાનો સામાન્ય અપેક્ષિત વળતરનો દર 10% છે.

38) શ્વેતા અને સીમા એક ભાગીદારી પેઢીના 3 : 2 ના પ્રમાણમાં નફો - નુકસાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. તેઓ નફો - નુકસાન વહેંચણીનું પ્રમાણ બદલીને 1 : 1 કરવા માંગે છે. તેથી પાઘડીનું મૂલ્યાંકન કરવાનું નક્કી કર્યું. ભાગીદારી કરાર મુજબ પાઘડીની રકમ છેલ્લા 4 વર્ષના સરેરાશ નફાની 5 વર્ષની ખરીદીને આધારે નક્કી કરવાની છે.

વર્ષ	નફો (₹)
2013-14	60,000
2014-15	80,000
2015-16	20,000
2016-17	30,000

39) અક્ષય કંપની લિમિટેડનાં તા. 31-3-2020 અને તા. 31-3-2021 ના રોજ પૂરાં થતાં વર્ષના સંક્ષિપ્ત નફા - નુકસાનના પત્રક નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવ્યા છે. તેના આધારે તુલનાત્મક નફા - નુકસાનનું પત્રક બનાવો.

વિગતો	નોંધ નંબર	31-3-2021 (₹)	31-3-2020 (₹)
વેચાણની ઊપજો		33,00,000	22,00,000
અન્ય આવકો		2,25,000	1,50,000
ખર્ચાઓ		23,76,000	15,40,000
આવકવેરાનો દર 30%			

40) (i) એરોમાં કંપની લિમિટેડની નીચેની વિગતો પરથી સ્ટોક ઉથલો (સ્ટોક ચલનદર) ગણો.

વિગત	રકમ (₹)
વેચાણ	30,00,000
આખર સ્ટોક	2,50,000
શરૂનો સ્ટોક	3,50,000
ખરીદી	12,00,000
કાચા નફાનો દર	30%

(ii) યશ લિમિટેડની નીચેની વિગતોના આધારે ચાલુ ગુણોત્તર શોધો.

ચાલુ મિલકતો ₹ 1,50,000

કાર્યશીલ મૂડી ₹ 60,000

41) અંજલી કંપની લિમિટેડની નીચેની વિગતો પરથી કામગીરી નફાને અસર કરતા વ્યવહારો અને રોકાણ પ્રવૃત્તિમાંથી ઉદ્‌ભવતા રોકડ પ્રવાહ શોધો.

વિગતો	રકમ (₹)
ફર્નિચરની શરૂઆતની બાકી	12,00,000
ફર્નિચરની આખરની બાકી	18,00,000
ફર્નિચર પર ઘસારો	2,00,000
ફર્નિચર વેચાણ	4,00,000
વેચેલ ફર્નિચરની ચોપડે કિંમત	3,20,000

વિભાગ - E

■ **નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 8 ગુણ છે. (કોઈપણ ત્રણ) : [24]**

42) ભરત અને પ્રકાશ મૂડીના પ્રમાણમાં નફો - નુકસાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. તેમની પેઢીનું તા. 31-3-2019 નું પાકું સરવૈયું નીચે પ્રમાણે છે.

પાકું સરવૈયું

મૂડી-દેવાં		રકમ ₹	મિલકત - લેણાં	રકમ ₹
મૂડી ખાતા :			મકાન	90,000
ભરત	50,000		ફર્નિચર	17,500
પ્રકાશ	1,50,000	2,00,000	યંત્રો	1,07,500
અનામત ભંડોળ		30,000	સ્ટોક	17,500
લેણદારો		40,000	દેવાદાર	30,000
ચૂકવવાના બાકી ખર્ચા		1,500	રોકડ - બેન્ક	8,250
			મળવાની બાકી આવક	750
		2,71,500		**2,71,500**

તા. 31-3-2019 ના રોજ કિરણને નફામાં $\frac{1}{5}$ ભાગ આપવાની શરતે પ્રવેશ આપ્યો.

(1) કિરણ મૂડી પેટે ₹ 62,500 અને તેના ભાગની પાઘડી પેટે ₹ 24,000 રોકડા લાવ્યા. પાઘડીની રકમમાંથી 60% રકમ જૂના ભાગીદારો તરત જ ઉપાડી જશે.

(2) સ્ટોક અને યંત્રોની બજાર કિંમત અનુક્રમ ₹ 20,000 અને ₹ 1,20,000 છે.

(3) દેવાદારો પર 10% ઘાલખાધ અનામત અને 2% વટાવ અનામતની જોગવાઈ કરવી.

(4) લેણદારોને ₹ 30,000 ચૂકવવા પડશે.

(5) મકાનની કિંમતમાં 15% અને ફર્નિચરની કિંમતમાં 20% નો વધારો કરવો.

(6) ₹ 460 મજૂરીના ચૂકવવાના બાકી છે. જે ચોપડે નોંધેલ નથી.

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી જરૂરી ખાતાં તૈયાર કરી નવું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

43) ભાવના, રિશીતા અને ફાલ્ગુની તેમની મૂડીના પ્રમાણમાં નફો - નુકસાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. તા. 31-3-2017 ના રોજ તેમની પેઢીનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું.

પાકું સરવૈયું

મૂડી - દેવાં		રકમ ₹	મિલકત - લેણાં		રકમ ₹
લેણદારો		16,000	પાઘડી		40,000
કારીગર વળતર અનામત		12,000	જમીન - મકાન		2,00,000
કામદાર નફાભાગ ભંડોળ		30,000	પેટન્ટ		60,000
પ્રોવિડન્ટ ફંડ		45,000	યંત્રો		80,000
મૂડી ખાતા			દેવાદાર	35,000	
ભાવના	2,00,000		- ઘાલખાધ		
રિશીતા	1,20,000		અનામત	5,000	30,000
ફાલ્ગુની	80,000	4,00,000	સ્ટોક		53,000
			બેન્ક		40,000
		5,03,000			5,03,000

ઉપરની તારીખે ફાલ્ગુની નિવૃત્ત થાય છે. ભાગીદારોએ એવું નક્કી કર્યું કે,

(1) ભાવના અને રિશીતાનું નવું નફા - નુકસાનનું પ્રમાણ દર 2 : 3 રાખવું.

(2) પાઘડીનું મૂલ્યાંકન ₹ 80,000 થી કરવું.

(3) પેટન્ટના ₹ 60,000 ચાલુ વર્ષે ચૂકવેલ છે. જે કુલ 4 વર્ષ માટેના છે.

(4) યંત્રો પર 10% ઘસારો માંડી વાળવો.

(5) દેવાદારોમાંથી ₹ 3,000 ઘાલખાધ માંડી વાળવી.

(6) ફાલ્ગુનીને ₹ 20,000 ચૂકવી આપવા.

(7) સ્ટોકની બજાર કિંમત ₹ 54,000 છે.

(8) નવી પેઢીની કુલ મૂડી જૂની પેઢીની કુલ મૂડી જેટલી જ રાખવી. આ મૂડી ભાવના અને રિશીતા તેમના નવા નફા - નુકસાનના પ્રમાણમાં રાખશે. જરૂરી હવાલા બેન્ક ખાતા દ્વારા તૈયાર કરવા.

(i) પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતું (ii) ભાગીદારોના મૂડી ખાતાં

(iii) બેન્ક ખાતું (iv) પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

44) મયંક, મિનેષ અને વૈશાલી એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તેઓ નફો - નુકસાન અનુક્રમે 50%, 30% અને 20% ના પ્રમાણમાં વહેંચે છે. તા. 31-3-2017 ના રોજ તેમની પેઢીનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું.

પાકું સરવૈયું

મૂડી-દેવા		રકમ ₹	મિલકત - લેણાં		રકમ ₹
મૂડી ખાતા :			પાઘડી		50,000
મયંક	60,000		કાયમી મિલકતો		1,00,000
મિનેષ	50,000		રોકાણ		60,000
વૈશાલી	80,000	1,90,000	દેવાદાર	70,000	
રોકાણ વધઘટ ભંડોળ		20,000	- ઘાલખાધ		
કામદાર વળતર અનામત		30,000	અનામત	6,000	64,000
લેણદારો		40,000	સ્ટોક		20,000
પ્રોવિડન્ટ ફંડ		60,000	રોકડ		16,000
			નફા - નુકસાન ખાતું		30,000
		3,40,000			**3,40,000**

તા. 1-4-2017 થી મયંક નીચેની શરતોથી નિવૃત થાય છે.

(1) કામદાર વળતરનો દાવો ₹ 20,000 સ્વીકારવો.

(2) રોકાણોની બજાર કિંમત ₹ 45,000 છે. જે ચોપડે લાવવી.

(3) દેવાદારો પર ₹ 2,000 ઘાલખાધ માંડી વાળવી અને 5% ઘાલખાધ અનામત રાખવી.

(4) કાયમી મિલકતોની કિંમત 20% વધારવી.

(5) ચોપડે દર્શાવેલ સ્ટોકની કિંમત તેની પડતર કરતાં ₹ 600 વધારે આંકવામાં આવેલ છે. જે પડતર કિંમતે નોંધવી.

(6) પેઢીની પાઘડીનું મૂલ્ય ₹ 1,00,000 ગણવું.

(7) મયંકને ₹ 10,000 રોકડમાં ચૂકવવા.

(8) મિનેષ અને વૈશાલીનું નવું નફા - નુકસાનનું પ્રમાણ 1 : 4 રાખવું

પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતું, ભાગીદારોના મૂડી ખાતાં, અને મયંકનાનિવૃત્તિ બાદનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

45) અમદાવાદની અમર લિમિટેડે ₹ 10 નો એક એવા 18,00,000 ઈક્વિટી શેર બહાર પાડયા હતા. કંપનીને 20,00,000 શેર માટે અરજીઓ મળી. બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સની મીટિંગમાં શેર મંજૂર કરવામાં આવ્યા. વધારાના શેર માટેની અરજીઓ નામંજૂર કરવામાં આવી અને તેનાં નાણાં શેર અરજદારોને પરત કર્યા. શેર પરની રકમ નીચે મુજબ મંગાવવામાં આવી હતી.

અરજી વખતે શેર દીઠ	₹ 3
મંજૂરી વખતે શેર દીઠ	₹ 2.50
પ્રથમ હપ્તા વખતે શેર દીઠ	₹ 2
છેલ્લા હપ્તા વખતે શેર દીઠ	₹ 2.50

અમન કે જેના 1,600 શેર મંજૂર કરેલા છે. તે પ્રથમ અને છેલ્લા હપ્તાના નાણાં ભરી શકેલ નથી. જ્યારે અભય જેના 1,400 શેર મંજૂર કરેલા છે. તે છેલ્લા હપ્તાનાં નાણાં ભરી શકેલ નથી.

આ સિવાય બાકીના શેર હોલ્ડર્સ પાસેથી સમયસર બધી રકમ મળી ગઈ હતી.

ઉપર્યુક્ત વ્યવહારો અંગે જરૂરી આમનોંધ કંપનીના ચોપડામાં પસાર કરો.

46) વિજય ટેક્સ્ટાઇલ લિમિટેડે ₹ 10 નો એક એવા 12,00,000 ઈક્વિટી શેર બહાર પાડયા. જેના પર નીચે મુજબ રકમ ચૂકવવાની હતી.

અરજી વખતે શેર દીઠ	₹ 4
મંજૂરી વખતે શેર દીઠ	₹ 4 અને
છેલ્લા હપ્તા વખતે શેર દીઠ	₹ 2

કંપનીને જાહેર જનતામાંથી 15,50,000 ઇક્વિટી શેર માટે અરજીઓ મળી. વધારાની મળેલ અરજીઓ નામંજૂર કરી તેના પર અરજી વખતે મળેલ નાણાં અરજદારોને પરત કરવામાં આવ્યા.

આશા કે જેના 8,000 શેર મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. તેણે મંજૂરી અને છેલ્લા હપ્તા વખતની રકમ ચૂકવી ન હતી.

લીના કે જેના 2,000 શેર મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. તેણે છેલ્લા હપ્તા વખતની રકમ ચૂકવી ન હતી. કંપનીએ આશા અને લીનાના શેર જપ્ત કર્યા અને જપ્ત કરેલા બધા શેર શેર દીઠ ₹ 7.50 લેખે પૂરેપૂરા ભરપાઈ થયેલા તરીકે ફરી બહાર પાડ્યા આ બધા જ શેર વિનોદે ખરીદી લીધા હતા.

ઉપરના વ્યવહારો નોંધવા કંપનીના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ પસાર કરો.

વિભાગ - F

■ **નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 11 ગુણ છે.** **[22]**

47) શિવ અને કેશવ સરખે હિસ્સે નફો - નુકસાન વહેંચતા એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તા. 31-03-2017 ના રોજના નીચે આપેલા કાચા સરવૈયા અને હવાલા પરથી પેઢીના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

શિવ અને કેશવની ભાગીદારી પેઢીનું તા. 31-03-2017 ના રોજનું કાચું સરવૈયું

ખાતાનું નામ	ઉધાર (₹)	જમા (₹)
મૂડી અને ઉપાડ		
શિવ	10,000	1,00,000
કેશવ	20,000	1,20,000
શરૂઆતનો સ્ટોક	60,000	-
ખરીદી અને વેચાણ	61,000	80,000
આવક માલ ગાડાભાડું	20,000	
તોલાઈ	1,000	
પ્રોવિડન્ટ ફંડ અને પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં ફાળો	1,000	4,000
ડેડ સ્ટોક	22,000	
પગાર - મજૂરી	12,000	
શિવની લોન (તા. 1-7-2016 થી)		20,000
મહાજન લાગો	2,000	
ફેક્ટરીનું મકાન	1,00,000	
ફેક્ટરીના મકાન પર ઘસારો	10,000	
વીમા - પ્રીમિયમ	1,200	
અગાઉથી ચૂકવેલ વીમા - પ્રીમિયમ	600	
ડેમરેજ	200	
રોકડ અને બેન્ક	6,000	18,000
હૂંડીઓ	30,000	14,000
ગ્રાહકો અને વેપારીઓ	20,000	16,000
વ્યવસાયવેરો	1,000	
ચૂકવવાનો બાકી પગાર		1,400
ઘાલખાધ અને ઘાલખાધ અનામત	1,400	6,000
કુલ સરવાળો	**3,79,400**	**3,79,400**

હવાલાઓ :

(1) આખર સ્ટોની કિંમત ₹ 40,000 છે. પરંતુ તેની બજાર કિંમત 20% ઓછી છે.

(2) ₹ 1,000 નો માલ મળ્યો હતો, પરંતુ ખરીદીનું ભરતિયું ખરીદનોંધમાં લખવાનું રહી ગયું છે.

(3) ભાગીદારોને મૂડી પર 10% અને ઉપાડ પર 5% વ્યાજ વસૂલ કરવાનું છે.

(4) ઘાલખાધ અનામત ₹ 3,000 ની જોગવાઈ કરો તથા દેવાદાર પર વટાવ અનામત 10% લેખે રાખવાનું છે.

(5) શિવે ₹ 1,000 નો માલ અને કેશવે ₹ 2,000 નો માલ અંગત વપરાશ માટે લીધો હતો જેની નોંધ ચોપડે ઉધાર વેચાણ તરીકે વેચાણ નોંધમાં થઈ છે.

(6) ભાગીદારી કરારનામાની જોગવાઈ પ્રમાણે નુકસાન હોય તો પણ મૂડી પર વ્યાજ ચૂકવવાનું છે.

48) તા. 31-03-2017 ના રોજનું ડિવાઈન લિમિટેડનું કાચું સરવૈયું નીચે મુજબ છે.

વિગત	ઉધાર (₹)	જમા (₹)
માલ સામગ્રી	1,10,000	
કાયમી મિલકતો - દૃશ્ય	8,00,000	
5,000 ઈક્વિટી શેર દરેક ₹ 100 નો તેવા		5,00,000
વેચાણ		7,50,000
અન્ય ઉપજ		20,000
કર્મચારી લાભના ખર્ચા	1,30,000	
લાંબા ગાળાનાં ઉછીનાં નાણાં		3,50,000
નાણાકીય પડતર	17,500	
વેપારી દેવાં		1,00,000
વેપારી લેણાં	40,000	
રોકડ અને બેન્ક સિલક	60,000	
ઘસારો	22,500	
વેચેલ માલની પડતર	4,00,000	
બિનચાલુ રોકાણો	1,40,000	
કુલ સરવાળો	**17,20,000**	**17,20,000**

વધારાની માહિતી :

કરવેરાની જોગવાઈ ₹ 80,000 કરો.

કંપની ધારા 2013 ના 'પરિશિષ્ટ-III' મુજબ કંપનીના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

◆◆◆

Seat No.: | | | | | | |

Sl. No. :

154 (H)

(May, 2021)

Time : 3 Hours] ***[Maximum Marks : 100***

सूचनाएँ :

1) इस प्रश्न पत्र में कुल 6 विभाग तथा 48 प्रश्न हैं।
2) प्रश्नों की सूचनानुसार उत्तर दीजिए।
3) प्रश्न के सामने लिखे अंक उसके गुण हैं।
4) फुटपट्टी और पेन्सिल का उपयोग आवश्यकतानुसार कीजिए।
5) गणना के लिए सादे कैल्कुलेटर का उपयोग कर सकते हैं।
6) नए विभाग की शुरुआत नए पन्ने से कीजिए।

विभाग -A

■ **निम्नलिखित 1 से 15 वैकल्पिक प्रश्न हैं। दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :** **[15]**

1) कम्पनी नियम 2014 के नियम 10 के अनुसार सरकार ने साझेदारों की महत्तम संख्या कितनी निश्चित की है?
   (A) 10 (B) 20
   (C) 50 (D) 100

2) अधिक लाभ अर्थात् ....
   (A) विनियोजित पूँजी — अपेक्षित लाभ
   (B) अपेक्षित लाभ — विनियोजित पूँजी
   (C) औसत लाभ — अपेक्षित लाभ
   (D) अपेक्षित लाभ — औसत लाभ

3) साझेदारी पेढ़ी का पुनर्गठन हो तब .... बनाया जाता है।
   (A) व्यापार खाता
   (B) पुनः मूल्यांकन खाता
   (C) वसूली खाता
   (D) लाभ-हानि वितरण खाता

4) पुराने साझेदार को भी अपने भाग की ख्याति.................. संजोगों में अन्य पुराने साझेदार को देनी पड़ती है।

(A) उनकी पूँजी कम हो तब

(B) नए लाभ-हानि के प्रमाण में उसका भाग पुराने भाग की अपेक्षा अधिक हो तब

(C) नए लाभ-हानि के प्रमाण में उसका भाग पुराने भाग की अपेक्षा कम हो तब

(D) नए लाभ-हानि के प्रमाण में उसका भाग नए भाग जितना हो तब

5) निवृत्त होने वाले साझेदार को चुकानी बाकी रकम पर साझेदारी करार में कोई उल्लेख न हो तो .... ब्याज भुगतानपात्र है।

(A) 10% वार्षिक (B) 12% वार्षिक

(C) शून्य (D) 6% वार्षिक

6) पेढ़ी के विसर्जन के समय पक्की तलपट में दर्शाए प्रोविडन्ड फंड की बाकी का निकाल किस खाते करेंगे?

(A) वसूली खाते जमा पक्ष (B) वसूली खाते उधार पक्ष

(C) पूँजी खाते जमा पक्ष (D) रोकड़ खाते उधार पक्ष

7) साझेदारी पेढ़ी के विसर्जन के समय सम्पत्तियों की उपज में से सर्वप्रथम कौन सा भुगतान किया जाता है?

(A) विसर्जन खर्च (B) साझेदार की पत्नी की लोन

(C) त्राहित पक्ष का दायित्व (D) साझेदार की लोन

8) कम्पनी को शेयर के अभिदान के लिए किसकी सम्मति लेनी पड़ती है?

(A) केन्द्र सरकार

(B) सेबी (SEBI)

(C) राज्य सरकार

(D) रिज़र्व बैंक

9) कम्पनी कानून 2013 के अनुसार जो कम्पनी इन्फ्रास्ट्रक्चर प्रोजेक्ट में काम करती हो वह 10 वर्ष से अधिक अवधि के डिबेन्चर निर्गमित कर सकेगी, परन्तु अधिक से अधिक .... वर्ष तक के डिबेन्चर निर्गमित कर सकेगी।

(A) 20 (B) 30

(C) 40 (D) 50

10) डिबेन्चर कितने प्रतिशत बट्टा से निर्गमित कर सकते हैं?

(A) 10% (B) 5%

(C) 20% (D) बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स द्वारा तय की गई दर से

11) एक कम्पनी के चालू वर्ष के खर्च ₹ 6,00,000 हैं जिसमें गत वर्ष की तुलना में 20% वृद्धि हुई है तो गत वर्ष का खर्च कितना होगा?

(A) ₹ 1,20,000
(B) ₹ 5,00,000
(C) ₹ 7,20,000
(D) उपरोक्त में से कोई नहीं

12) निम्नलिखित में से किन गुणोत्तरों का समावेश परम्परागत वर्गीकरण में होता है?

(A) मिश्र गुणोत्तरों का
(B) तरलता के गुणोत्तरों का
(C) लाभदायकता के गुणोत्तरों का
(D) सम्पन्नता के गुणोत्तरों का

13) चालू सम्पत्तियों में से कौन सी सम्पत्ति घटाने पर प्रवाही सम्पत्तियाँ मिलती हैं?

(A) स्टॉक
(B) रोकड़ और बैंक शेष
(C) देनदार
(D) लेनदार हुण्डी

14) बैंक ओवरड्राफ्ट ....

(A) चालू दायित्व है, परन्तु वित्तीय प्रवृत्ति गिनी जाती है।
(B) चालू दायित्व है, परन्तु परिचालन प्रवृत्ति गिनी जाती है।
(C) चालू दायित्व है, परन्तु विनियोग प्रवृत्ति गिनी जाती है।
(D) रोकड़ प्रवाह पत्रक की प्रवृत्ति नहीं है।

15) चालू संपत्ति में वृद्धि और चालू दायित्व में कमी ....

(A) दोनों जावक रोकड़ प्रवाह दर्शाता है।
(B) दोनों आवक रोकड़ प्रवाह दर्शाता है।
(C) क्रमश: जावक रोकड़ प्रवाह और आवक रोकड़ प्रवाह दर्शाता है।
(D) क्रमश: आवक रोकड़ प्रवाह और जावक रोकड़ प्रवाह दर्शाता है।

विभाग - B

■ **निम्नलिखित 16 से 30 प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :** **[15]**

16) साझेदारी किसे कहते हैं?

17) पूँजीकृत लाभ किसे कहते हैं?

18) ख्याति पक्की तलपट में किस शीर्षक के अन्तर्गत दर्शायी जाती है?

19) पुन: मूल्यांकन खाता को दूसरे किस नाम से पहचाना जाता है?

20) पुन: मूल्यांकन खाता कब उधार किया जाता है?

21) निवृत्ति या मृत्यु के समय उस साझेदार को उसके भाग की ख्याति किसके द्वारा दी जाती है?

22) ऐच्छिक विसर्जन अर्थात् क्या?

23) पेढ़ी के विसर्जन के समय विसर्जन खर्च किसे भुगतना होता है?

24) शेयर जप्ती अर्थात् क्या?

25) डिबेन्चर बट्टा अर्थात् क्या?

26) वित्तीय विश्लेषण किसे कहते हैं?

27) विक्रय माल की लागत किसे कहते हैं?

28) किन गुणोत्तरों द्वारा तरलता मापी जाती है?

29) परिचालन प्रवृत्तियाँ किन्हें कहते हैं?

30) रोकड़ प्रवाह पत्रक किसे कहते हैं?

विभाग - C

■ **निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक हैं :** **[12]**

31) ध्रुवा, दर्शी और प्रार्शी एक साझेदारी पेढ़ी के साझेदार हैं। ता. 1-4-2016 को उनकी पूँजी क्रमश: ₹ 60,000, ₹ 40,000 और ₹ 50,000 थी। वर्ष के अन्त में लाभ का वितरण करने के बाद मालूम पड़ा कि साझेदार की पूँजी पर 6% की दर से ब्याज गिनना रह गया है। भूल-सुधार प्रविष्टि लिखिए।

32) हीर, स्वरा और जेनिल एक पेढ़ी के साझेदार हैं। उनकी पूँजी का प्रमाण 4:2:3 है। हीर को लाभ में से कम-से-कम ₹ 35,000 मिलेंगे ही, ऐसी गारन्टी स्वरा और जैनिल ने दी है। पेढ़ी को वर्ष में लाभ ₹ 90,000 हुआ है। साझेदारों के बीच लाभ का बँटवारा किस ढंग से होगा?

33) प्रेरणा, मुकेश और गौरव एक साझेदारी पेढ़ी के साझेदार हैं। वे लाभ-हानि 3:2:1 के प्रमाण में बाँटते हैं। सभी साझेदारों ने भविष्य में लाभ-हानि वितरण का प्रमाण 5:3:2 करना निश्चित किया है। इस जानकारी पर से त्याग के प्रमाण की गणना कीजिए।

34) A, G और D साझेदारों के बीच लाभ-हानि का वितरण 3:2:1 के प्रमाण में होता है। निम्नलिखित बाकियों की प्रविष्टि कीजिए :

(i) सामान्य अनामत ₹ 18,000

(ii) लाभ-हानि खाता उधार बाकी ₹ 12,000

(iii) कारीगर अकस्मात् मुआवजा फंड ₹ 18,000

35) विसर्जन के समय पेढ़ी की कुल सम्पत्तियाँ 4,00,000 है। जिसमें 40% चालू सम्पत्तियाँ हैं। जिसमें रोकड़ ₹ 20,000 का समावेश होता है। स्थिर सम्पत्तियों के 120% रकम मिली जबकि चालू सम्पत्तियों के 80% रकम मिली। गणना कर प्रविष्टि कीजिए।

36) अपूर्व लिमिटेड ने ता. 1-8-2020 के दिन ₹ 100 का एक ऐसे 9% के 8,000 डिबेन्चर मूल कीमत पर निर्गमित किए जो ता. 31-7-2022 के दिन प्रति डिबेन्चर ₹ 120 की कीमत से वापस करना है।

कम्पनी की बही में डिबेन्चर निर्गमित करते समय की और वापस करने के समय की आवश्यक प्रविष्टि लिखिए। (विवरण के बिना)

विभाग - D

■ **निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 4 अंक हैं (जहाँ आवश्यक हो गणना कीजिए):** **[12]**

37) निम्नलिखित जानकारी पर से नीरव और हर्षित की साझेदारी पेढ़ी की ख्याति की कीमत भारित औसत लाभ को पूँजीकृत करने की पद्धति अनुसार निश्चित कीजिए:

वर्ष	लाभ (₹)
2012-13	45,000
2013-14	50,000
2014-15	65,000
2015-16	75,000
2016-17	90,000

अतिरिक्त जानकारी (माहिती) :

(1) धंधा की सम्पत्तियाँ : ₹ 6,00,000

(2) धंधा का दायित्व : ₹ 1,70,000

(3) धंधा का सामान्य/अपेक्षित मुआवजे की दर 10%

38) श्वेता और सीमा एक साझेदारी पेढ़ी के 3:2 के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटनेवाले साझेदार हैं। वे लाभ-हानि वितरण का प्रमाण बदलकर 1:1 करना चाहते हैं। इसलिए ख्याति का मूल्यांकन करना निश्चित किया। साझेदारी करार के अनुसार ख्याति की रकम अंतिम 4 वर्ष के औसत लाभ की 5 वर्ष की खरीदी के आधार पर निश्चित करनी है।

वर्ष	लाभ (₹)
2013-14	60,000
2014-15	80,000
2015-16	20,000
2016-17	30,000

39) अक्षय कम्पनी लिमिटेड का ता. 31-3-2020 और ता. 31-3-2021 के रोज पूरे होते वर्ष का संक्षिप्त लाभ-हानि पत्रक निम्नानुसार है। इसके आधार पर तुलनात्मक लाभ-हानि पत्रक बनाइए:

विवरण	टि. नं.	31-3-2021 (₹)	31-3-2020 (₹)
बिक्री से उपज		33,00,000	22,00,000
अन्य आवक		2,25,000	1,50,000
खर्च		23,76,000	15,40,000
आयकर की दर 30%			

40) (i) ऐरोमा कम्पनी लिमिटेड की नीचे दी गई जानकारी पर से स्टॉक टर्नओवर की गणना कीजिए :

विवरण	(₹) रकम
बिक्री	30,00,000
अंतिम स्टॉक	2,50,000
प्रारंभिक स्टॉक	3,50,000
खरीदी	12,00,000
सकल लाभ दर	30%

(ii) यश लिमिटेड की नीचे दी गई जानकारी पर से चालू गुणोत्तर की गणना कीजिए:

चालू सम्पत्तियाँ ₹ 1,50,000

कार्यशील पूँजी ₹ 60,000

41) अंजलि कम्पनी लिमिटेड की नीचे की जानकारी पर से परिचालन लाभ को प्रभावित करनेवाले व्यवहार और विनियोग प्रवृत्तियों में से उद्भव हुआ रोकड़ प्रवाह ज्ञात कीजिए :

विवरण	रकम (₹)
फर्नीचर की प्रारंभिक बाकी	12,00,000
फर्नीचर की अंतिम बाकी	18,00,000
फर्नीचर की घिसाई	2,00,000
फर्नीचर बिक्री	4,00,000
बेचे फर्नीचर की बही कीमत	3,20,000

विभाग - E

■ **निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 8 अंक हैं :** **[24]**

42) भरत और प्रकाश पूँजी के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटने वाले साझेदार हैं। उनकी पेढ़ी की ता. 31-3-2019 के दिन की पक्की तलपट निम्नानुसार है:

पक्की तलपट

पूँजी-दायित्व		रकम (₹)	सम्पत्ति-लेना	रकम (₹)
पूँजी खाता :			मकान	90,000
भरत	50,000		फर्नीचर	17,500
प्रकाश	1,50,000	2,00,000	यंत्र	1,07,500
अनामत फंड		30,000	स्टॉक	17,500
लेनदार		40,000	देनदार	30,000
खर्च चुकाना बाकी		1,500	रोकड़ / बैंक	8,250
			आय मिलना बाकी	750
		2,71,500		**2,71,500**

उन्होंने तारीख 31-3-2019 के दिन किरन को लाभ में 1/5 भाग देने की शर्त से प्रवेश दिया :

(1) किरन पूँजी पेटे ₹ 62,500 और अपने भाग की ख्याति पेटे ₹ 24,000 रोकड़ लाई। ख्याति की रकम में से 60% रकम पुराने साझेदार तुरन्त ही निकाल देंगे।

(2) स्टॉक और यंत्र की बाजार कीमत क्रमश: ₹ 20,000 और ₹ 1,20,000 है।

(3) देनदारों पर 10% डूबत ऋण अनामत और 2% बट्टा अनामत का प्रावधान कीजिए।

(4) लेनदारों को ₹ 30,000 चुकाने पड़ेंगे।

(5) मकान की कीमत में 15% और फर्नीचर की कीमत में 20% की वृद्धि कीजिए।

(6) ₹ 460 मजदूरी के चुकाने बाकी हैं, जो बही में नहीं लिखा है।
उपर्युक्त जानकारी पर से आवश्यक खाते तैयार करके नई पक्की तलपट तैयार कीजिए।

43) भावना, रिषिता और फाल्गुनी पूँजी के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटने वाले साझेदार हैं। तारीख 31-3-2017 के दिन उनकी पेढ़ी की पक्की तलपट निम्नानुसार थी:

पक्की तलपट

पूँजी-दायित्व		रकम (₹)	सम्पत्ति-लेना		रकम (₹)
लेनदार		16,000	ख्याति		40,000
कारीगर मुआवजा			जमीन एवं मकान		2,00,000
अनामत		12,000	पेटन्ट		60,000
कारीगर लाभ भाग फंड		30,000	यंत्र		80,000
प्रोविडन्ट फंड		45,000	देनदार	35,000	
पूँजी खाता :			-डूबत ऋण		
भावना	2,00,000		अनामत	5,000	30,000
रिषिता	1,20,000		स्टॉक		53,000
फाल्गुनी	80,000	4,00,000	बैंक		40,000
		5,03,000			**5,03,000**

उपर्युक्त तारीख को फाल्गुनी पेढ़ी से निवृत्त होती है। साझेदारों ने ऐसा निश्चित किया कि :

(1) भावना और रिषिता का नया लाभ-हानि का प्रमाण 2 : 3 रहेगा।

(2) ख्याति का मूल्यांकन ₹ 80,000 से करना है।

(3) पेटन्ट के ₹ 60,000 चालू वर्ष में चुकाए हैं, जो कुल 4 वर्ष के लिए हैं।

(4) यंत्रों पर 10% घिसाई अपलिखित करनी है।

(5) देनदारों में से ₹ 3,000 डूबत ऋण के अपलिखित करने हैं।

(6) फाल्गुनी को ₹ 20,000 चुका देना है।

(7) स्टॉक की बाजार कीमत ₹ 54,000 है।

(8) नई पेढ़ी की कुल पूँजी, पुरानी पेढ़ी की कुल पूँजी जितनी ही रखनी है। यह पूँजी भावना और रिषिता नए लाभ-हानि के अनुपात में रखेंगे। आवश्यक समायोजन बैंक खाता द्वारा तैयार कीजिए।

(i) पुनः मूल्यांकन खाता

(ii) साझेदारों का पूँजी खाता

(iii) बैंक खाता

(iv) फाल्गुनी की निवृत्ति के बाद की पक्की तलपट तैयार कीजिए।

44) मयंक, मिनेष और वैशाली एक पेढ़ी के साझेदार हैं वे लाभ-हानि क्रमश: 50%, 30% और 20% के प्रमाण में बाँटते हैं। तारीख 31-3-2017 के दिन उनकी पेढ़ी की पक्की तलपट निम्नानुसार थी :

पक्की तलपट

पूँजी-दायित्व		रकम (₹)	सम्पत्ति-लेना		रकम (₹)
पूँजी खाता :			ख्याति		50,000
मयंक	60,000		स्थायी सम्पत्तियाँ		1,00,000
मिनेष	50,000		विनियोग		60,000
वैशाली	80,000	1,90,000	देनदार	70,000	
विनियोग कमी-वृद्धि			-डूबत ऋण		
फंड		20,000	अना.	6,000	64,000
कारीगर मुआवजा			स्टॉक		20,000
अनामत		30,000	रोकड़		16,000
लेनदार		40,000	लाभ-हानि खाता		30,000
प्रोविडन्ट फंड		60,000			
		3,40,000			**3,40,000**

तारीख 1-4-2017 को मयंक निम्नलिखित शर्तों पर निवृत्त होता है :

(1) कारीगर मुआवजा का दावा ₹ 20,000 स्वीकार किया गया है।

(2) विनियोगों की बाजार कीमत ₹ 45,000 जो बही में लाना है।

(3) देनदारों पर ₹ 2,000 डूबत ऋण अपलिखित कीजिए और 5% डूबत ऋण अनामत रखना है।

(4) स्थायी सम्पत्तियों की कीमत 20% बढ़ानी है।

(5) बही में दर्शायी गई स्टॉक की कीमत उसकी लागत कीमत की अपेक्षा ₹ 600 अधिक आंकी गई है, जिसे लागत कीमत पर रखना है।

(6) पेढ़ी की ख्याति का मूल्य ₹ 1,00,000 गिनना।

(7) मयंक को ₹ 10,000 रोकड़ में चुकाना है।

(8) मिनेष और वैशाली के नए लाभ-हानि का प्रमाण 1 : 4 रखना है।

पुन: मूल्यांकन खाता, साझेदारों का पूँजी खाता और मयंक की निवृत्ति के बाद की पक्की तलपट तैयार कीजिए।

45) अहमदाबाद की अमर लिमिटेड ने ₹ 10 के एक ऐसे 18,00,000 इक्विटी शेयर निर्गमित किए थे। कम्पनी को 20,00,000 शेयर के लिए आवेदनपत्र मिले। बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स की मीटिंग में शेयर स्वीकृत किए गए थे।

अतिरिक्त शेयर के लिए आए आवेदन अस्वीकृत किए गए और उसकी रकम आवेदकों को वापस की गई। शेयर की रकम निम्नानुसार मँगाई गई थी :

आवेदन के समय प्रति शेयर ₹ 3

आबंटन के समय प्रति शेयर ₹ 2.50

प्रथम माँग के समय प्रति शेयर ₹ 2

अंतिम माँग के समय प्रति शेयर ₹ 2.50

अमन जिसके 1,600 शेयर स्वीकृत किए गए हैं, वह प्रथम और अंतिम माँग की रकम नहीं भर सका जबकि अभय जिसके 1,400 शेयर स्वीकृत किए गए हैं, अंतिम माँग की रकम नहीं भर सका।

इसके अलावा बाकी के शेयरधारकों के पास से समय पर सभी रकम प्राप्त हो गई। उपर्युक्त व्यवहारों के लिए आवश्यक प्रविष्टि कम्पनी की बही में लिखिए।

46) विजय टेक्सटाइल्स लिमिटेड ने ₹ 10 के एक ऐसे 12,00,000 इक्विटी शेयर निर्गमित किए जिन पर निम्नानुसार रकम चुकानी थी :

आवेदन के समय प्रति शेयर ₹ 4

आबंटन के समय प्रति शेयर ₹ 4 और

अंतिम माँग के समय प्रति शेयर ₹ 2

कम्पनी को आम जनता में से 15,50,000 इक्विटी शेयरों के लिए आवेदनपत्र मिले। अतिरिक्त प्राप्त आवेदन अस्वीकार करके उन पर आवेदन के समय प्राप्त रकम आवेदकों को वापस की गई।

आशा जिसके 8,000 शेयर स्वीकृत किए गए थे उसने आबंटन और अंतिम माँग की रकम नहीं चुकाई थी।

लीना जिसके 2,000 शेयर स्वीकृत किए गए थे उसने अंतिम माँग की रकम नहीं चुकाई थी। कम्पनी ने आशा और लीना के शेयर जप्त किए और जप्त किए सभी शेयर प्रति शेयर ₹ 7.50 की दर से संपूर्ण भरपाई हुए के रूप में पुन: निर्गमित किए। इन सभी शेयरों को विनोद ने खरीद लिया था।

उपर्युक्त व्यवहारों को लिखने के लिए कम्पनी की बही में आवश्यक प्रविष्टि लिखिए।

विभाग -F

■ **निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 11 अंक हैं :** **[22]**

47) शिव और केशव समान हिस्से में लाभ-हानि बाँटनेवाले एक पेढ़ी के साझेदार हैं। ता. 31-3-2017 के रोज की सकल तलपट और समायोजनाओं पर से पेढ़ी के वार्षिक हिसाब तैयार कीजिए :

शिव और केशव की साझेदारी पेढ़ी की
तारीख 31-03-2017 के दिन की सकल तलपट

खातों के नाम	उधार (₹)	जमा (₹)
पूँजी–आहरण :		
शिव	10,000	1,00,000
केशव	20,000	1,20,000
प्रारंभिक स्टॉक	60,000	
खरीद और बिक्री	61,000	80,000
आवक माल गाड़ी भाड़ा	20,000	
तौलाई	1,000	
प्रोविडन्ट फंड और प्रोविडन्ट फंड में हिस्सा	1,000	4,000
डेड स्टॉक	22,000	
वेतन–मजदूरी	12,000	
शिव से लोन (ता. 1-7-2016)		20,000
महाजन लागो	2,000	
फैक्ट्री का मकान	1,00,000	
फैक्ट्री के मकान की घिसाई	10,000	
बीमा प्रीमियम	1,200	
पेशगी चुकाया बीमा प्रीमियम	600	
डेमरेज	200	
रोकड़ और बैंक	6,000	18,000
हुण्डियाँ	30,000	14,000
ग्राहक और व्यापारी	20,000	16,000
व्यवसाय कर	1,000	
अदत्त वेतन		1,400
डूबत ऋण और डूबत ऋण अनामत	1,400	6,000
	3,79,400	**3,79,400**

समायोजन :

(1) अंतिम स्टॉक की कीमत ₹ 40,000 है, परन्तु उसकी बाजार कीमत 20% कम है।

(2) ₹ 1,000 का माल मिला था परन्तु खरीद का बीजक खरीद बही में नहीं लिखा।

(3) साझेदारों की पूँजी पर 10% और आहरण पर 5% ब्याज वसूल करना है।

(4) डूबत ऋण अनामत ₹ 3,000 का प्रावधान कीजिए तथा देनदारों पर बट्टा अनामत 10% की दर से रखना है।

(5) शिव ₹ 1,000 और केशव ₹ 2,000 का माल निजी उपयोग के लिए ले गए थे जिसका लेखा बही में उधार बिक्री के रूप में बिक्री बही में हो गया है।

(6) साझेदारी करारपत्र के प्रावधान के अनुसार नुकसान हो तो भी पूँजी पर ब्याज चुकाना है।

48) ता. 31-3-2017 के दिन डिवाइन लिमिटेड की सकल तलपट निम्नलिखित है :

विवरण	उधार (₹)	जमा (₹)
माल सामग्री	1,10,000	
स्थायी सम्पत्ति-दृश्य	8,00,000	
5,000 इक्विटी शेयर प्रत्येक ₹ 100 के		5,00,000
बिक्री		7,50,000
अन्य उपज		20,000
कर्मचारी लाभ के खर्च	1,30,000	
दीर्घकालीन उधार रकम		3,50,000
वित्तीय लागत	17,500	
व्यापारी देना		1,00,000
व्यापारी लेना	40,000	
रोकड़ और बैंक सिलक	60,000	
घिसाई	22,500	
बेचे माल की लागत	4,00,000	
बिन चालू विनियोग	1,40,000	
	17,20,000	**17,20,000**

अतिरिक्त जानकारी :

करवेरा का प्रावधान ₹ 80,000 कीजिए। कम्पनी कानून 2013 के परिशिष्ट-III के अनुसार कम्पनी का वार्षिक हिसाब तैयार कीजिए।

◆◆◆

Seat No.: | | | | | | | |

Sl. No. :

154(E)

(May, 2021)

Time : 3 Hours] ***[Maximum Marks : 100***

Instructions :

1) **This question paper contains 6 sections and total 48 questions.**
2) **Answers should be written according to the instructions only.**
3) **Figures to the right side indicate full marks for the questions.**
4) **Use Pencil and sclae wherever necessary.**
5) **Use of simple caclulator is permitted.**
6) **Start new section on a new page.**

SECTION - A

■ **Questions from 1 to 15 are objective type questions. Choose the correct answer from the options given and write. Each question carries 1 mark :** **[15]**

1) How many number of partners are there in partnership business according to the Rule 10 of the Companies (miscellaneous) Rules, 2014?

(A) 10 (B) 20

(C) 50 (D) 100

2) Super Profit means ....

(A) Capital employed — Expected Profit

(B) Expected Profit — Capital employed

(C) Average Profit — Expected Profit

(D) Expected Profit — Average Profit

3) At the time of the reconstruction of a partnership firm .... is prepared.

(A) Trading account (B) Revaluation account

(C) Realisation account (D) Profit-loss appropriation account

4) Old partner is also required to give his share in goodwill to other old partner, when ....

(A) his capital is less

(B) his new share in new profit-loss ratio is more than his old share

(C) his new share in new profit-loss ratio is less than his old share

(D) his new share in new profit-loss ratio is equal to old share

5) If partnership deed is silent, interest is payable at .... on unpaid amount payable to the retiring partner.

(A) 10% p.a. (B) 12% p.a.

(C) zero (D) 6% p.a.

6) The Employee provident fund balance shown in the balance sheet at the time of dissolution is recorded on ....

(A) Credit side of Realisation A/c

(B) Debit side of Realisation A/c

(C) Credit side of Capital A/c

(D) Debit side of Cash A/c

7) Which is the first payment made from the realisation of assets, at the time of the dissolution of a firm?

(A) Dissolution Expense

(B) Loan of Partner's wife

(C) Liabilities towards third parties

(D) Partner's loan

8) For Public issue of shares company has to take a permission from whom?

(A) Central government (B) SEBI

(C) State government (D) Reserve Bank

9) As per Companies Act, 2013, a company engaged in infrastructure projects can issue debentures for more than 10 years but not exceeding _______ years.

(A) 20 (B) 30

(C) 40 (D) 50

10) At what rate debentures would be issued at discount?

(A) 10% (B) 5%

(C) 20% (D) rates as decided by board of directors

11) The expenses of the current year of a company is ₹ 6,00,000 and if it is increased by 20% compared to the previous year, what would be the expenses of the previous year?

(A) ₹ 1,20,000 (B) ₹ 5,00,000

(C) ₹ 7,20,000 (D) None of the above

12) Which of the following ratios are included in traditional classification?

(A) Composite ratios
(B) Liquidity ratios
(C) Profitability ratios
(D) Solvency ratios

13) To arrive at liquid assets which of the following is deducted from current assets?

(A) Stock
(B) Cash and Cash equivalent
(C) Debtors
(D) Bills receivables

14) Bank overdraft ....

(A) is current liability but considered as financing activity.
(B) is current liability but considered as operating activity.
(C) is current liability but considered as investing activity.
(D) is not activity of cash flow statement.

15) Increase in current assets and decrease in current liabilities –

(A) both are cash outflows
(B) both are cash inflows
(C) are cash outflow and cash inflow respectively
(D) are cash inflow and cash outflow respectively

SECTION - B

■ **Answer the following questions from 16 to 30 in one sentence each. Each question carries 1 mark :** **[15]**

16) What is partnership?

17) What is capitalised profit?

18) Under which head goodwill is shown in the balance-sheet?

19) Which is the other name known for the revaluation account?

20) When revaluation account is debited?

21) Who gives the share in goodwill to the retiring or deceased partner?

22) What is voluntary dissolution?

23) Who has to bear dissolution expense at the time of dissolution of a firm?

24) What is meant by share forfeiture?

25) What is meant by debenture discount?

26) What is financial analysis?

27) What is the cost of goods sold?

28) By which ratios liquidity is measured?

29) What is operating activities?

30) What is cash flow statement?

SECTION - C

■ **Answer the following questions (Any Four). Each question carries 3 marks :** **[12]**

31) Dhruva, Darshi and Prarshi are partners of a partnership. Their capital as on 1-4-2016 was ₹ 60,000, ₹ 40,000 and ₹ 50,000 respectively. After the distribution of the profit of the year, it was realized that charging of 6% interest on partner's capital accounts was missed out. Write the entry for the rectification of error.

32) Heer, Swara and Jainil are the partners of a partnership firm. Their capital proportion is 4 : 2 : 3. Swara and Jainil has given assurance to Heer that she will get minimum ₹ 35,000 from the profit. The profit of the year is ₹ 90,000. How would you distribute the profit among the partners?

33) Prerna, Mukesh and Gaurav are the partners of a partnership firm. They distribute profit-loss in the ratio of 3 : 2 : 1. All the partners have decided to change the profit and loss sharing ratio to 5 : 3 : 2 for future. From this information, calculate the sacrifice ratio.

34) Pass journal entries for the following transactions. The profit-loss sharing ratio between partners A, G and D is 3 : 2 : 1. Undertake the disposal of the following balances :
   (i) General reserve ₹ 18,000.
   (ii) Debit balance of Profit and Loss A/c ₹ 12,000.
   (iii) Workman accident compensation fund ₹ 18,000.

35) Pass Journal entries for the following transactions. (Show the calculation).

   At the time of dissolution total assets of the firm are of ₹ 4,00,000. Out of that 40% are current assets where cash is included of ₹ 20,000. 120% of fixed assets are realized. 80% are realised from current assets.

36) On 1-8-2020 Apurva Limited issued 8,000, 9% debentures of ₹ 100 each at par. These debentures are to be redeemed on

31-7-2022 at ₹ 120 per debenture.

Pass the necessary journal entries in the books of the company for the issue and redemption of debentures. (Without narration)

SECTION - D

■ **Give answer to the following questions showing calculations wherever necessary. Each question carries 4 marks (Any Three) :** **[12]**

37) From the following information of Nirav and Harshit's firm, determine the value of goodwill of partnership firm on the basis of capitalization of weighted average profit method:

Year	Profit (₹)
2012-13	45,000
2013-14	50,000
2014-15	65,000
2015-16	75,000
2016-17	90,000

Additional information :

(i) Business assets – ₹ 6,00,000

(ii) Business liabilities – ₹ 1,70,000

(iii) Normal expected return of business is 10%

38) Sweta and Seema are partners of a firm sharing profit and loss in the ratio of 3 : 2. They want to change their profit-loss sharing ratio to 1 : 1. Therefore, they decided to make valuation of goodwill. As per partnership agreement, value of goodwill to be determined on the basis of 5 years' purchase of last 4 years' average profit.

Year	Profit (₹)
2013-14	60,000
2014-15	80,000
2015-16	20,000
2016-17	30,000

39) The abridged profit and loss statement ending on 31-3-2020 and 31-3-2021 of Akhsay Company Limited are given as follows. Prepare comparative statement of Profit and Loss :

Particulars	Note No.	31-3-2021 (₹)	31-3-2020 (₹)
Sales revenue		33,00,000	22,00,000
Other Income		2,25,000	1,50,000
Expenses		23,76,000	15,40,000
Income Tax rate 30%			

40) (i) Calculate stock turnover ratio, from the following information of Aroma Company Ltd. :

Particulars	Amount (₹)
Sales	30,00,000
Closing Stock	2,50,000
Opening stock	3,50,000
Purchases	12,00,000
Gross Profit rate	30%

(ii) From the following information of 'Yash' Ltd., calculate current ratio.

Current assets ₹ 1,50,000

Working capital ₹ 60,000

41) From the following details of Anjali Company Ltd., determine transactions influencing operating profit and cash flow from investing activities:

Particulars	Amount (₹)
Opening balance of furniture	12,00,000
Closing balance of furniture	18,00,000
Depreciation of furniture	2,00,000
Sales of furniture	4,00,000
Book value of furniture sold	3,20,000

SECTION - E

- **Following questions are essay type questions. Each question carries 8 marks (Any Three) :** **[24]**

42) Bharat and Prakash are partners in a firm sharing profit and loss in the ratio of their capital.

Balance sheet of their firm as on 31-3-2019 was as under :

Balance Sheet

Particulars		**Amount (₹)**	**Assets**	**Amount (₹)**
Capital A/c:			Building	90,000
Bharat	50,000		Furniture	17,500
Prakash	1,50,000	2,00,000	Machinery	1,07,500
Reserve fund		30,000	Stock	17,500
Creditors		40,000	Debtors	30,000
Outstanding expenses		1,500	Cash at bank	8,250
			Accrued income	750
		2,71,500		**2,71,500**

They admitted Kiran as a new partner for 1/5th share of profit on 31-3-2019 on following terms :

(i) Kiran brought ₹ 62,500 as capital and ₹ 24,000 as her share of goodwill in cash. 60% amount of goodwill is withdrawn by the old partners.

(2) Market value of stock and machinery is ₹ 20,000 and ₹ 1,20,000 respectively.

(3) Provision for bad-debt at 10% and 2% discount reserve on debtors is to be made.

(4) Creditors are to be paid ₹ 30,000.

(5) Value of building is to be increased by 15% and value of furniture is to be increased by 20%.

(6) Outstanding wages of ₹ 460 is not recorded in the books.

From the above information prepare necessary accounts and new balance sheet of the firm.

43) Bhavana, Rishita and Falguni are partners in a firm sharing profit and loss in the ratio of their capitals. Balance sheet of the firm as on 31-3-2017 was as under :

Balance Sheet

Liabilities		Amount (₹)	Assets		Amount (₹)
Creditors		16,000	Goodwill		40,000
Workmen-compensation reserve		12,000	Land and Building		2,00,000
Employee's profit sharing fund		30,000	Patents		60,000
Provident fund		45,000	Machinery		80,000
Capital A/cs:			Debtors	35,000	
Bhavana	2,00,000		-Bad debt reserve	5,000	30,000
Rishita	1,20,000		Stock		53,000
Falguni	80,000	4,00,000	Bank		40,000
		5,03,000			**5,03,000**

Falguni retires on the above date. Partners decided the following terms of retirement:

(1) The new profit and loss sharing ratio of Bhavana and Rishita is to be kept at 2 : 3.

(2) Goodwill of the firm is to be valued at ₹ 80,000.

(3) Paid ₹ 60,000 for patents during current year which is for total 4 years.

(4) Machinery is to be depreciated by 10%.

(5) Bad-debt on debtors is to be written off ₹ 3,000.

(6) ₹ 20,000 is to be paid to Falguni.

(7) Market value of stock is ₹ 54,000.

(8) New firm's total capital will be equal to total capital of old firm. The entire capital of the new firm is to be kept in new profit and loss sharing ratio of Bhavana and Rishita. All necessary adjustments are to be made through bank.

Prepare :

(i) Revaluation Account

(ii) Capital Accounts of Partners

(iii) Bank Account

(iv) Balance sheet after retirement of Falguni.

44) Mayank, Minesh and Vaishali are the partners of the firm sharing profit and loss in the ratio of 50%, 30% and 20% respectively. The balance sheet of the firm as on 31-3-2017 was as under :

Balance Sheet

Liabilities		Amount (₹)	Assets		Amount (₹)
Capital A/c			Goodwill		50,000
Mayank	60,000		Fixed assets		1,00,000
Minesh	50,000		Investments		60,000
Vaishali	80,000	1,90,000	Debtors	70,000	
Investment fluctuation fund		20,000	-Bad debt reserve	6,000	64,000
Workmen compensation reserve		30,000	Stock		20,000
Creditors		40,000	Cash		16,000
Provident fund		60,000	Profit-loss A/c		30,000
		3,40,000			**3,40,000**

Mayank retires on 1-4-2017 on the following terms :

(i) The claim of workmen compensation is accepted at ₹ 20,000.

(ii) The market value of investment is ₹ 45,000.

(iii) Bad-debts on debtors ₹ 2,000 is to be written off and the provision for doubtful debts is to be kept at 5%.

(iv) Fixed assets to be appreciated by 20%.

(v) The book value of stock is over valued by ₹ 600 compared to its cost. The cost of stock is to be recorded.

(vi) The value of goodwill of the firm is ₹ 1,00,000.

(vii) Mayank is to be paid ₹ 10,000 in cash.

(viii) The new profit and loss sharing ratio of Minesh and Vaishali is 1 : 4.

Prepare revaluation A/c, Capital A/c of partners and the balance sheet after the retirement of Mayank.

45) Amar Limited of Ahmedabad issued 18,00,000 equity shares of ₹ 10 each. The company received applications for 20,00,000 shares. Shares were allotted at meeting of board of directors.

Excess applications of shares were rejected and the application money thereon was refunded to the applicants. Amount on shares was called up as under :

On application	₹ 3 per share
On allotment	₹ 2.50 per share
On first call	₹ 2 per share
On Final call	₹ 2.50 per share

Aman who was allotted 1,600 shares, could not pay first and final call money. Where, Abhay who was allotted 1,400 shares could not pay final call money. Except this, all the amounts due from all the shareholders were received on due dates.

Pass necessary journal entries relating to above transactions in the books of the company.

46) Vijay Textiles issued 12,00,000 equity shares of ₹ 10 each. On which amount was payable as under :

On application	₹ 4 per share
On allotment	₹ 4 per share
On Final call	₹ 2 per share

Company received application for 15,50,000 equity shares from public. Excess applications were rejected and amount paid on application there on was refunded.

Aasha, who was allotted 8,000 shares, had not paid allotment and final call amount.

Lina, who was allotted 2,000 shares had not paid amount on final call. Company forfeited shares of Aasha and Lina and all the forfeited shares were reissued at ₹ 7.50 per share as fully paid up. All these shares were purchased by Vinod.

Pass necessary journal entries in the books of company to record above transactions.

SECTION - F

■ **Answer the following questions. Each question carries 11 marks.** **[22]**

47) Shiv and Keshav are partners of a firm sharing profit-loss in the equal proportion. From the following trial balance as on dated 31-3-2017 and adjustments, prepare final accounts of the firm.

Trial Balance of the Partnership firm of Shiv and Keshav as on 31-03-2017

Particulars	**Debit(₹)**	**Credit (₹)**
Capital and Drawings		
Shiv	10,000	1,00,000
Keshav	20,000	1,20,000
Opening Stock	60,000	
Purchase and Sales	61,000	80,000
Carriage inward	20,000	
Weighing machine-charges/Tolai	1,000	
Provident fund and contribution to Provident fund	1,000	4,000
Dead stock	22,000	
Salary-wages	12,000	
Loan of Shiv (from 1-7-2016)		20,000
Mahajan Lago	2,000	
Factory building	1,00,000	
Depreciation on factory building	10,000	
Insurance premium	1,200	
Prepaid insurance	600	
Demurrage	200	
Cash and bank	6,000	18,000
Bills	30,000	14,000
Customers and Traders	20,000	16,000
Professional tax	1,000	
Outstanding salary		1,400
Bad debts and bad debts reserve	1,400	6,000
Total	**3,79,400**	**3,79,400**

Adjustments :

(1) The value of closing stock is ₹ 40,000 but market value is 20% less than book value.

(2) Goods were received of ₹ 1,000 but invoice is not recorded in the purchase book.

(3) 10% interest is payable on capital and 5% interest is chargeable on drawings.

(4) Provide bad debts reserve of ₹ 3,000 and keep 10% discount reserve on debtors.

(5) Shiv has withdrawn goods of ₹ 1,000 and Keshav has withdrawn goods of ₹ 2,000 for personal use recorded in sales book as credit sales.

(6) As per partnership deed, interest on capital is payable, even if there is loss.

48) Following is the trial balance of Divine Ltd. as on 31-3-2017 :

Particulars	Debit(₹)	Credit (₹)
Inventories	1,10,000	
Fixed assets-tangible	8,00,000	
5,000 equity shares of ₹100 each		5,00,000
Sales		7,50,000
Other incomes		20,000
Employee benefit expenses	1,30,000	
Long-term borrowings		3,50,000
Finance costs	17,500	
Trade payable		1,00,000
Trade receivables	40,000	
Cash and bank balance	60,000	
Depreciation	22,500	
Cost of goods sold	4,00,000	
Non-current investment	1,40,000	
Total	**17,20,000**	**17,20,000**

Additional information :

Provision for tax ₹ 80,000. Prepare final accounts of the company as per schedule-III of Companies Act, 2013.

◆◆◆